

Ubehaget i kulturpolitikken

Den rødgrønne regjeringen skal ha ros og anerkjennelse for å ha gitt kultursektoren et betydelig økonomisk løft. De skal også ha ros for å ha bestilt Kulturutredningen 2014 og invitert bredt til innspill og høringer. Kulturutredningen 2014 har gitt oss et nytt sett av begreper for å forstå og diskutere kulturens betydning og krevende utfordringer, men samtidig et verktøy for både kulturarbeidere og politikere i arbeidet med å videreutvikle norsk kulturliv.

Kulturutredningen 2014 har bidratt til at viktige kulturpolitiske spørsmål nå blir debattert. Enger-utvalget gir i sine tilrådinger særlig prioritet til styrking av den lokale kulturelle infrastrukturen, og hevder at det er tid for et lokalt kulturløft. Mediene har som vanlig fokusert mest på utfordringene relatert til de nasjonale institusjonene og den statlige kulturpolitikken, mens det offentlige ordskiftet i stor grad handler om den rødgrønne regjeringens manglende vilje til å ta inn over seg alvoret i Kulturutredningens anbefalinger. Dette gjelder særlig problemstillinger knyttet til den kulturelle grunnmuren; i klartekst lokal og regional kulturpolitikk. I denne debatten har de rødgrønne foreløpig ikke kommet med noe nytt og opposisjonspartiene har forholdt seg svært tause. Det er på høy tid at alle de politiske partiene, i lys av Enger-utvalgets tilråding, utfordres på sine kulturpolitiske prioriteringer.

Kulturutredningen 2014 er preget av høy faglig integritet og en leder med noe så sjeldent som omtanke for og evne til å se menneskene og aktivitetene bak retorikken, strukturene og de politiske vedtakene. Utvalget har lyttet og forstått at det er menneskene, barn og ungdom som må få mulighet til å ytre seg, delta, mestre, oppleve og la seg inspirere i skolen og på fritida - der de bor; i en kommune. Et perspektiv som berører ubehaget i kulturpolitikken, er i seg selv kontroversielt. Og med forslaget om å prioritere et lokalt kulturløft og vurdere behov for mer målrettede statlige stimuleringsmidler til kommunene, utløste Enger-utvalget heftige røde lys over hele linja; ingen politikere vil ta i noe som kan rokke ved det lokale selvstyret. Diskusjonen om hva som bør være innholdet i et lokalt kulturløft stilnet av før den hadde kommet ordentlig i gang.

Statlige myndigheter har de siste tjue årene langt på vei fraskrevet seg ansvaret for lokalt og regionalt kulturliv, og mangler derfor også grunnleggende kunnskap om hva som skjer i kommuner og fylkeskommuner. Dette har svekket muligheten for god dialog med lokalt og regionalt kulturliv. Til tross for innføring av kulturlov og økte bevilgninger til kulturfeltet, har på mange måter Kulturløftet 1 og 2 forsterket dette bildet. Lokalt kulturliv har ikke fått et løft og taper i kampen om de kommunale budsjettkronene. Offentlig, frivillig og privat kultursektor er gjensidig avhengig av hverandre. Både offentlig og frivillig kulturaktivitet er avhengig av samarbeid med profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere i ethvert lokalsamfunn, og kunstnere og kulturarbeidere avhengig av inntektene dette gir.

Norsk kulturforum er opptatt av innholdet i det vi håper blir et reelt lokalt kulturløft. Gode lokale tilbud er avgjørende for et velfungerende nasjonalt kulturliv i tråd med kulturlovens intensjoner. Kulturutredningen viser i reelle tall og beskrivelser at det lokale kulturlivet er blitt hengende etter. Det er behov for et sterkere fokus på å bedre den lokale infrastrukturen på landsbasis. Dette handler om steder til innøving, utøving, formidling, opplevelser, møteplasser, lager med mer. Det handler om tilbud og åpningstider på bibliotekene, det handler om tilbud og ventelister på kulturskolene, det handler om åpne og inkluderende fritidsarenaer for barn, unge, voksne og eldre,

det handler om instruktører og gode hjelpere for hele bredden av det frivillige kulturlivet. Det handler om arbeidsplasser for kunstnere og kulturarbeidere. Men det handler også om kunnskap og kompetanse, om nettverk og samarbeid, planer og prioriteringer.

Den statlige kulturpolitikken påvirker selvfølgelig det som skjer lokalt. Kulturløftet 1 og 2 har hatt mange ordninger som kommer enkeltaktører i kommunene til gode. Men disse ordningene er knyttet til institusjoner, organisasjoner, tiltak og prosjekter. Når staten øker sine midler til lokale og regionale aktører og tiltak ligger det ofte føringer for tilsvarende økninger fra kommuner og fylkeskommuner. Noen ganger uten at kommunen og fylkeskommunen er orientert. Økningene lokalt må tas fra allerede stramme kulturbudsjett. Det betyr omprioritering der de frie utviklingsmidlene forsvinner først, så den kulturansvarlige i sentraladministrasjonen, så blir det nedskjæringer på biblioteket der det blir redusert åpningstid og færre ansatte, så blir det kanskje noen færre stillingsprosenter på kulturskolen og fritidsklubben legges ned, og slik fortsetter det. Nye kulturhus i noen kommuner demmer heller ikke opp for et stadig økende behov for egnede lokaler.

Kulturutredningen har satt fokus på den kulturelle grunnmuren. Vi trenger en bred diskusjon om hva dette faktisk er og hvordan vi skal bidra til å tette hull, utbedre skader og restaurere gamle falleferdige deler. Dette må diskuteres i kommunene, men også i fylkeskommunene, i staten, i organisasjonene og institusjonene. Kulturutredningen gir oss et godt diskusjonsgrunnlag.

Sett fra Norsk kulturforums perspektiv er det definitivt behov for en samordnet nasjonal kulturpolitikk, der kommuner, fylkeskommuner, KS og staten snakker sammen. Virkemidlene vil være både økonomiske og organisatoriske, og forutsetter kompetente kulturarbeidere sentralt plassert i kommuneadministrasjonen, men også i fylkesadministrasjonen og staten; alle med kunnskap om lokalt kunst- og kulturliv og kulturutvikling.

Oslo 2. august 2013

Hilde Pedersen, nestleder

Åse Festervoll, generalsekretær